

Преглед на съществуващите политики и практики за работа с електронно портфолио (еПортфолио)

Версия съкратена

Под редакцията на: Vaino Brazdeikis, Gintare Valineviciene

Lifelong Learning

Този проект се финансира с подкрепата на Европейската комисия. Тази публикация отразява единствено възгледите на авторите и Комисията не може да бъде държана отговорна за евентуалната употреба на съдържащата се тук информация.

Име на проекта	EU Classroom ePortfolios
Съкращение на проекта	EUfolio
Проект №	535910-LLP-1-2012-1-IE-KA1-KA1ECETB
Грант №	2012 - 5124 / 011 - 001
Документ №	8
Работен пакет	3
Водещ на работен пакет	Център за информационни технологии в образованието (CITE). Литва
Ниво на разпространение	публично
Изготвено на	14/03/2015
Статус	финален
Версия	съкратена
Автор(и)/Редактор(и)	Vaino Brazdeikis, Gintare Valineviciene
Със съдействието на	Andrea Ghoneim
Цитат	Brazdeikis, Vaino & Valineviciene, Gintare. 2015. Преглед на съществуващите политики и практики за работа с електронно портфолио (еПортфолио). Translation from the orig. „Review of Existing ePortfolio Policies and Practices (short)“, 2013

Въведение

Консорциумът на EUfolio обединява усилията на 14 екипа от 7 европейски страни за съвместни изследвания и приложение на електронното портфолио, имащи за цел основаване на мрежа от експерти по политики, изследователи, образователни експерти и практикуващи.

Прегледът на политиките анализира съществуващите в момента подходи и разработки, засягащи приложението на електронното портфолио в образованието, в това число преценка и оценяване, планиране на обучението и професионално развитие на учителите. Прегледът на политиките се основава върху следните изследователски въпроси:

1. Каква е дефиницията на еПортфолио? Какви функции би могло да изпълнява еПортфолио?
2. Как електронните портфолиа биха могли да се използват като средство за развитие и оценяване на умения за 21-ви век? Какви са тенденциите в оценяването на умения за 21-ви век посредством използването на ИКТ?
3. Какви са предимствата и съображенията при приложението на електронните портфолиа?
4. Кои ключови решения на политиките и дейности за приложение (планове за действие) от политиките на ЕС са свързани с приложението на еПортфолио в класната стая? Какви основни практически области биха могли да се наблюдават при употребата на еПортфолио в училищата?

Всички въпроси обхващат теоретическите и практическите аспекти. Прегледът на политиките завършва с препоръки, събрани в резултат на литературния преглед. Пълната версия на доклада може да намерите на www.eufolio.eu

I. Дефиниция и функции на еПортфолио

За изготвянето на този преглед бяха анализирани повече от 14 дефиниции за еПортфолио. Всички дефиниции могат да бъдат намерени в пълната версия на **EUfolio Преглед на политиките и практиките**. Анализът показва, че тези дефиниции:

- се отнасят за няколко вида електронни портфолиа, в зависимост от целите им;
- гледат на еПортфолио едновременно като на продукт и процес (комбинацията от двете би следвало да служи като основа за подходяща дефиниция);
- представят нещата в различен контекст, въз основа на различните дефиниции за електронни портфолиа и в зависимост от практиките и усъвършенстването им.

Анализът на дефинициите за електронното портфолио показва, че във всяка от тях съществуват няколко ключови моменти, характерни за всяко еПортфолио:

- Авторството е право на собственост (еПортфолиото принадлежи на човека, който го е създал – на съответния ученик или учител);
- Организирано съдържание (съдържанието на еПортфолиото е организирано по контекстуален и стратегически начин);
- Подбрана колекция (съдържанието на еПортфолиото е целенасочено събиране на информация, която документира и илюстрира обучението);
- Артефакти (еПортфолиото съдържа автентични артефакти, доказващи компетентностите за обучение и развитие);
- Разсъждаване (във всички видове електронни портфолиа обучаващият се разсъждава върху своето обучение);
- Дигитална форма (осигурява възможност дигиталните артефакти да бъдат използвани, адаптирани, лесно съхранявани и показвани на разнородна подбрана аудитория от обучаващи се).

За проекта EUfolio беше избрана следната дефиниция:

Електронните портфолиа са динамични дигитални работни пространства, собственост на учениците, в които те могат да поместват своите идеи по време на обучение, да имат достъп до работите си, да разсъждават върху процеса на обучението си, да ги споделят, да си поставят цели, да търсят обратна връзка и да показват наученото и постиженията си.

Коментари относно дефиницията и пояснения на термините и ролите на участниците:

- Дигитално работно пространство – това е дигитална среда за обучение. Тя предполага активно обучение (т.е. активно участие на обучаващите си). Терминът работно пространство съдържа също идеята, че с портфолиото може да се работи по много и различни начини, например съвместна работа на няколко души по едно и също време. Терминът дигитално работно пространство произхожда също от развитието на софтуера и символизира временна област за съхранение. Електронното портфолио е собственост на ученика, който има контрол върху управлението на файловете, хората, с които да бъдат споделяни те, предаването му на учителя и други.
- Ролята на учителя при работата с еПортфолио е важна, дори по-важна от всякога. Учителят подкрепя учениците при поставянето и проследяването на целите на обучението, планирането на техните стратегии за постигането на тези цели, разработването на критериите за успех, събирането на доказателства за обучението, разсъждението и оценяването на тяхното обучение и т.н.
- Разсъждение и споделяне на обучението: Макар електронните портфолиа да са изцяло контролирани от обучаващите се, те не са лични дневници. До тях може да има достъп широка аудитория от посетители, като съгласно изискванията това са учители, съученици и родители. Използването на еПортфолиото може да даде на учителите нов поглед върху процеса на обучението. Когато учителите интегрират електронни портфолиа в процеса на преподаване и обучение, това създава възможности за употребата на богат набор от образователни подходи.

По-задълбочено описание на функциите на еПортфолиото може да намерите в **EUfolio Обща функционална спецификационна рамка**. В резултат на литературния преглед на тези политики е получено следното резюме на основните функции на електронното портфолио, в зависимост от контекста на неговата употреба:

- Представяне на обучението (витрина);
- Процес на обучение (развитие, формиращо оценяване);
- Продукти на обучението (обучение и преподаване, сумарно оценяване).

Дори електронните портфолиа, създадени например за официално оценяване в училищната среда, биха могли да се преобразуват в произволен друг вид еПортфолио, поради факта, че са основани върху концепцията за хранилище на артефакти на обучението, които могат да се реструктурират при промяна на целите.

II. еПортфолио като средство за развитие и оценяване на умения за 21-ви век

Електронните портфолиа са напълно подходящи за оценяване на набор от задачи, изпълнени от учениците, като те са изключително мощно средство за комуникация на майчиния език, комуникация на чужди езици и опознаване на културната среда и творчески изяви. Тъй като са дигитални инструменти, базирани върху технологията Web 2.0, те са изключително подходящи за развитие на ИКТ умения и удобни за внедряване в продуктите за обучение, съдържащи различни ИКТ инструменти (например Powerpoint презентации, видео и др.). Те осигуряват богата среда за структуриране и документиране на обучението по време на работния процес и производството на артефакти, като в същото време дават възможност за самооценка и оценка и обратна връзка от

страна на съучениците и учителите. В процеса на работа върху електронното портфолио са необходими и се развиват допълнителни умения за сътрудничество, разрешаване на проблеми, аналитично мислене, автономно обучение, вземане на решения и ефективна комуникация.

До момента повечето приложения на еПортфолио са извършени във висшето образование. Портфолиата за преподаване и съпътстващото ги обучение на преподавателите са много добре документирани. Макар да има много малко сведения за употребата на еПортфолиото в училищата, в някои европейски училища вече са използвани електронни портфолио като средство за подпомагане на формиращото и общото оценяване на творческите резултати на учениците. Тези приложения обаче се базират по-скоро на инициатива, поета от страна на учителите, отколкото на по-широкото приложение на конкретни политики.

III. Предимства и съображения при приложението на еПортфолио

Макар в изследваната литература електронните портфолио да са споменати предимно като средство за оценяване на умения за 21-ви век, те имат много по-широко влияние върху процеса на преподаване и обучение. Но както при всичко свързано с технологиите, те имат своите предимства и недостатъци.

Електронните портфолио имат следните основни предимства:

- Създаването на еПортфолио способства за развитието на умения, свързани с мултимедийните технологии;
- Електронните портфолио осигуряват богата картина за обучението и компетентностите на ученика;
- Те подпомагат обмена на идеи и обратна връзка;
- Те насърчават учениците да разсъждават върху работата си и върху причините да включат определени данни като част от своето портфолио;
- Те подхранват у учениците чувството на гордост от работата, чувството че са постигнали нещо и чувството на лично удовлетворение;
- Електронните портфолио дават възможност на учениците да участват в процеса на преценка и оценяване;
- В електронните портфолио могат да се включат много видове артефакти (продукти на обучението);
- Електронните портфолио са лесни за поддръжка, редактиране и актуализация;
- Електронните портфолио са лесни за „пренасяне“, за споделяне с другите и за прехвърляне в нова система или нова работна среда;
- Те са лесно достъпни за хората (определени от собственика на еПортфолиото) и е възможно да бъдат видени от широка аудитория, включваща хора от целия свят;
- Те са лесни за организиране и позволяват лесно търсене в съдържанието;
- Те се съхраняват лесно и бързо;
- Електронните портфолио не са скъпи, особено самото им изготвяне, макар, че трябва да се отчетат инвестициите при закупуването на софтуера и оборудването и първоначалната им настройка;
- Те имат потенциала да бъдат стандартизирани в рамките на цели области и страни;
- Те могат да включват елементи на неприкосновеност.

Предизвикателства, свързани с използването на електронните портфолио са следните:

- Твърде голям работен обем – особено за учителите (по-малък по отношение на подготовката на уроците, но значителен по отношение на дейностите по наставничество и съвет във връзка с ученическите портфолио);

- Необходимостта от рамка (структура), чрез която учители и ученици да могат да проследяват напредъка и постиженията по време на обучението;
- ИКТ уменията на учителите и учениците (до известна степен те са предпоставка за работата с платформите на еПортфолиото);
- Техническото оборудване (хардуерът) - училищата трябва да бъдат оборудвани с необходимите компютри или таблети; ако домашната работа изисква работа с еПортфолио, трябва да се осигури техническа възможност (устройство) за учениците да работят по него;
- Стабилна интернет връзка (еПортфолиото обикновено е уеб-базирано);
- Въпроси, свързани с неприкосновеността и защитата на информацията.

Съществуват няколко области, които трябва да се вземат под внимание при приложението на електронните портфолиа:

- Практическа подготовка на учителите (и/или необходимите дейности за професионално развитие и подкрепа за учителите);
- Проверка на качеството;
- Правни съображения;
- Съображения за развитие и подкрепа;
- Индикатори за успешно приложение и резултати от обучението.

IV. Преглед на политиките и практиките на еПортфолио

Европейската комисия гледа на електронното портфолио като на средство за оценяване, валидиране и признание на уменията и компетентностите, особено на общите компетентности (аналитично мислене, творчество), като средство за сътрудничество и самооценка и оценка от страна на съучениците (връстниците). Електронните портфолиа привличат все по-голям интерес от страна на началните и средните училища в Европа. Въпреки това в повечето европейски страни все още не съществуват „политики по отношение на еПортфолио“. Електронното портфолио е интегрирано в политиките за ИКТ или други документи, свързани с оценяването на учениците, развитие на езикови умения, извънучилищни дейности на учениците, професионално развитие на учителите, планове за приложение на ИКТ и т.н. Приложението на еПортфолиото е задвижвано предимно от организационни инициативи или единични дейности по пилотни проекти. Някои местни и областни инициативи показват дългосрочен подход за обучение, свързан с електронните портфолиа.

Експертите откриват ползи от приложението на електронните портфолиа в основните и средните училища. еПортфолиото е мощно средство за повишаване на мотивацията на учениците:

- Учениците, които притежават артефакти в свое еПортфолио, имат значително по-висок среден успех, по-голям брой часове (кредити) и по-висока степен на усвояване на знанията от учениците без артефакти в еПортфолио.
- Активното участие на обучаващите се в процеса на създаване на техните портфолиа има мотивиращо действие върху учениците поради няколко причини: те притежават, онова, което са създали и носят отговорност за него; лесно могат да получат обратна връзка, личното откривателство и разсъждение по време на обучението, придобиват смисъл за тях.

Електронното портфолио оказва влияние върху развитието на умения:

- Подпомага разбирането на обучаемия по отношение на самото писане;
- Поставяне на цели;
- Разрешаване на проблеми;
- Събиране на информация;
- Взаимодействие с връстниците по време на работа;

- Грамотност на учениците;
- Обучение, направлявано от самия обучаващ се.

Препоръки за политики

- Насърчаване на изграждането на ИКТ среди и средства, които да подкрепят цялостната концепция на учебните програми (IPTS, 2013)
- Насърчаване на изграждането на ИКТ среди и средства, които да позволяват на учителите бързо и лесно да създадат конкретни електронни среди за обучение и оценяване. Осигуряване на общо достъпни средства, които лесно биха могли да се адаптират от учителите, за да съответстват на техния стил на преподаване и на нуждите на обучението. (IPTS, 2013)
- Насърчаване на учителите да се свържат в мрежи, за да обменят полезни и добри практики. Много от практиките за оценяване в училищата, подобрени чрез ИКТ, са разработени от малко на брой учители, които ентузиастично и всеотдайно са се ангажирали да прилагат ИКТ в оценяването. За повишаването на нивото на работата и установяването на добри практики е необходимо тези учители да получат по-голяма подкрепа и да бъдат насърчени да обменят опита си, за да установят добри практики и да утвърдят механизъм на взаимна проверка. (IPTS, 2013)
- Залагане на стимули за изследване и разработване на обещаващи технологии за оценяване на ключови компетентности. (IPTS, 2013)
- Сценариите като средство за подкрепа на вземането на решения. Училищните ръководства, експертите по електронно обучение, създателите на политики и т.н. биха могли да почерпят ползи от тези видове сценарии, за да могат да разберат как по-добре да се прилагат електронните портфолия. (EUN, 2005).

Максималните ползи от приложението на електронното портфолио могат да се постигнат само, ако даден човек може да разработи и да използва своето еПортфолио навсякъде, по всяко време и за всякакви цели. Макар да е възможно да се разработи еПортфолио и в по-изолиран вариант – само в един клас на дадено училище или само по отделен предмет (например ИКТ), ползите от електронното портфолио в този случай са ограничени. Един по-цялостен подход би подкрепил електронното портфолио като универсално средство в образователните институции, на работното място и в сферите на неформално и неофициално обучение. (EifEI, 2009) Подобен подход може да бъде постигнат на различни нива: териториално (национално, регионално, областно, общинско) или в отделни сектори (училища, университети, центрове за професионално обучение, организации).

Литература, цитирана в съкратената версия

За целия списък на използваната литература, моля, обърнете се към пълната версия на документа „Eufolio Преглед на политиките и практиките“.

1. EACEA (2011). European Commission *Key Data on Learning and Innovation through ICT at School in Europe 2011*. http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/key_data_series/129en.pdf
2. EifEI (2009). *ePortfolio – a European Perspective*. A report on ePortfolio readiness and state of the art in technology and practice. http://www.cde-pc.it/documenti/ave_eportfolio.pdf
3. EUN (2005). report *National policies and case studies on the use of portfolios in teacher training*. http://www.eun.org/c/document_library/get_file?uuid=a7d4069c-9e37-4264-9d6f-af858f21031c&groupId=43887

4. IPTS (2013). The use of ICT for the Assessment of Key Competences, JRC Scientific and Policy Reports, EUR 25891. <http://ipts.jrc.ec.europa.eu/publications/pub.cfm?id=5719>